

عزاداری امام حسین علیه السلام

کارکردها، شبهات، آسیب‌ها

مجتبی حیدری

سرشناسه: حیدری، مجتبی، ۱۳۵۰ -

عنوان و نام پدیدآور: عزاداری امام حسین علیه السلام: کارکردها، شبهات، آسیب ها/ نویسنده مجتبی حیدری.

مشخصات نشر: تهران: نشر مشعر، ۱۳۹۷.

مشخصات ظاهری: ۲۱۱ص.

شابک: 978-964-540-777-1

وضعیت فهرست نویسی: فیبا.

موضوع: حسین بن علی(ع)، امام سوم، ۴-۶۱ ق.

موضوع: Hosayn ibn 'Ali, Imam III, 625-680

موضوع: حسین بن علی(ع)، امام سوم، ۴-۶۱ ق - - سوگواری ها - - فلسفه

موضوع: Hosayn ibn Ali, Imam III, 625-680 - - Laments - - philosophy

رده بندی کنگره: ۱۳۹۷ ۴۹۴ع/ BP۲۶۰

رده بندی دیویی: ۲۹۷/۷۴

شماره کتابشناسی ملی: ۵۴۹۱۴۲۵

عزاداری امام حسین علیه السلام

کارکردها، شبهات، آسیب ها

تألیف:

مجتبی حیدری

تدوین:

پژوهشکده حج و زیارت

ناشر:

مؤسسه فرهنگی هنری مشعر

نوبت چاپ:

اول - زمستان ۱۳۹۷

شمارگان:

۵۰۰ نسخه

بها:

۱۸۰,۰۰۰ ریال

ISBN: 978-964-540-777-1

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۵۴۰-۷۷۷-۱

پایگاه اطلاع رسانی پژوهشکده حج و زیارت:

<http://hzrc.ac.ir>

فهرست

دییاجه..... ۱۱

مقدمه..... ۱۳

بخش اول: مباحث مقدماتی

فصل اول: مفاهیم..... ۱۹

۱. عزاداری..... ۱۹

۲. کارکرد..... ۲۱

۳. شبهه..... ۲۲

۴. آسیب..... ۲۵

فصل دوم: تاریخچه عزاداری امام حسین علیه السلام..... ۲۷

۱. پی‌ریزی عزاداری امام حسین علیه السلام، از دوران ائمه علیهم السلام تا پایان غیبت صغری..... ۲۹

۲. رسمی شدن عزاداری در سده‌های چهارم و پنجم هجری..... ۳۵

۳. گسترش عزاداری، از سده‌های ششم تا نهم هجری..... ۳۸

۴. عزاداری علنی در سده‌های دهم و یازدهم..... ۴۴

۵. گسترش کمی و کیفی عزاداری و شیوه‌های آن، پس از صفویه تا کنون..... ۴۸

بخش دوم: کارکردهای عزاداری امام حسین (علیه السلام)

فصل اول: کارکردهای معنوی عزاداری امام حسین (علیه السلام)..... ۵۳

۱. برخوردار شدن از یاری اهل بیت (علیهم السلام) و رفع گرفتاری‌ها..... ۵۴

۲. آمرزش گناهان..... ۵۶

۳. اجر و ثواب عظیم اخروی..... ۵۸

۴. حشر با اهل بیت (علیهم السلام)..... ۶۰

۵. ورود به بهشت..... ۶۱

فصل دوم: کارکردهای اعتقادی عزاداری امام حسین (علیه السلام)..... ۶۵

۱. تأثیر عزاداری در تقویت ایمان..... ۶۶

۲. تأثیر عزاداری در تقویت اعتقادات..... ۶۸

الف) عزاداری و خداشناسی..... ۶۸

ب) عزاداری و نبوت..... ۷۱

ج) عزاداری و امامت..... ۷۳

د) عزاداری و ایمان به قیامت..... ۷۶

فصل سوم: کارکردهای روانی عزاداری امام حسین (علیه السلام)..... ۸۱

۱. تخلیه روانی و آرامش درونی..... ۸۲

۲. افزایش رقت قلب..... ۸۴

۳. تقویت عزت نفس..... ۸۷

۴. کمک به رشد شخصیت کودکان و نوجوانان..... ۹۱

فصل چهارم: کارکردهای تربیتی عزاداری امام حسین (علیه السلام)..... ۹۳

۱. تقویت آخرت‌گرایی و ترجیح آخرت بر دنیا..... ۹۴

۲. افزایش میل به انجام اعمال صالح..... ۹۷

۳. افزایش گرایش به فضایل اخلاقی	۹۹
۴. ایجاد و تقویت انگیزه توبه	۱۰۰
۵. آموزش اخلاص	۱۰۴
۶. معرفی امام حسین علیه السلام و اصحاب آن حضرت به عنوان الگو	۱۰۶
۷. حفظ و تقویت روحیه جهاد و شهادت	۱۰۹
۸. آموزش مساوات و برابری	۱۱۳
۹. آموزش تکریم دیگران و کار آنان	۱۱۶
۱۰. پرورش اجتماعی کودکان و نوجوانان	۱۱۸
۱۱. آموزش خدمت به دیگران	۱۲۰
فصل پنجم: کارکردهای اجتماعی عزاداری امام حسین علیه السلام	۱۲۳
۱. گسترش معنویت در جامعه	۱۲۴
۲. افزایش روابط اجتماعی	۱۲۶
۳. تسهیل انتقال فرهنگ	۱۲۸
۴. بازنمایی و تثبیت هویت جمعی	۱۲۹
الف) بازنمایی هویت جمعی	۱۳۱
ب) تثبیت هویت	۱۳۱
ج) بازگشت به هویت خویش	۱۳۲
۵. تثبیت و تقویت هویت ملی	۱۳۳
۶. تقویت همبستگی اجتماعی	۱۳۴
الف) عوامل طبیعی	۱۳۴
ب) عوامل عاطفی	۱۳۵
ج) عوامل عقلانی	۱۳۵
۷. گسترش فرهنگ کار گروهی	۱۳۷

۸ عزاداری امام حسین (علیه السلام): کارکردها، شبهات، آسیب‌ها

- ۱۳۸ احیای نظارت اجتماعی
۹. شکل‌گیری و گسترش مراکز دینی و فرهنگی ۱۴۰
۱۰. رشد و گسترش ادبیات و هنرهای مذهبی ۱۴۱
۱۱. گسترش سنت نذر، وقف و انفاق ۱۴۲
- فصل ششم: کارکردهای سیاسی عزاداری امام حسین (علیه السلام) ۱۴۵
۱. القای لزوم دخالت در امور سیاسی ۱۴۶
۲. بیعت مجدد با آرمان‌های امام حسین (علیه السلام) ۱۴۸
۳. انتقال پیام امام حسین (علیه السلام) (قیام در راه خدا) ۱۵۰
۴. معرفی و تبلیغ مکتب اهل بیت (علیهم السلام) ۱۵۲
۵. انگیزه‌بخشی برای احقاق حق اهل بیت (علیهم السلام) ۱۵۴
۶. تفکیک بین اسلام ناب محمدی و اسلام اموی و جعلی ۱۵۵
۷. نمایش وحدت و انسجام اسلامی ۱۵۶
۸. نمایش قدرت در مقابل دشمنان ۱۵۷

بخش سوم: شبهات و آسیب‌های عزاداری امام حسین (علیه السلام)

- فصل اول: پاسخ به شبهات درباره عزاداری ۱۶۱
- شبهه ۱: عزاداری، حرام و بدعت است ۱۶۲
- شبهه ۲: عزاداری، باعث تفرقه امت اسلامی ۱۶۵
- شبهه ۳: عزاداری، زمینه‌ساز گسترش خشونت در جامعه ۱۶۸
- شبهه ۴: امام حسین (علیه السلام)، سزاوار شادی است، نه گریه و عزاداری ۱۷۰
- شبهه ۵: عزاداری‌ها زمینه‌ساز جری شدن افراد به ارتکاب گناه ۱۷۳
- شبهه ۶: عزاداری باعث خمودی و افسردگی افراد ۱۷۶
- شبهه ۷: عزاداری‌ها، زمینه‌ساز امید بی‌جا و سستی و تبلی ۱۷۷

شبهه ۸: زیاده از حد بودن عزاداری ها.....	۱۷۸
شبهه ۹: عزاداری ها آسیب رسان به اقتصاد جامعه.....	۱۸۰
شبهه ۱۰: وجود موارد مصرف مهم تر برای هزینه های عزاداری.....	۱۸۲
شبهه ۱۱: عدم وجود مستند قطعی برای عزاداری.....	۱۸۳
فصل دوم: آسیب شناسی عزاداری امام حسین (علیه السلام).....	
۱. عدم اخلاص.....	۱۸۵
۲. ذکر مصیبت ها و نوحه های دروغ.....	۱۸۶
الف) زیان حال و دروغ گویی.....	۱۸۷
ب) ریشه های دروغ در مرثیه سرایی.....	۱۸۸
یک- چهل به دروغ بودن برخی از مرثیه ها.....	۱۸۸
دو- استناد به منابع غیر معتبر.....	۱۸۸
سه- خارج کردن مجلس از بکنواختی.....	۱۸۹
چهار- دنیاطلبی.....	۱۸۹
۳. شیوه های غلط عزاداری.....	۱۹۰
۴. اکتفا به بعد احساسی و غفلت از بعد شناختی عزاداری.....	۱۹۱
۵. غفلت از جنبه ملکوتی شهادی کربلا.....	۱۹۲
۶. عدم رعایت حرمت مجلس عزاداری امام حسین (علیه السلام) در مداحی ها.....	۱۹۳
۷. امیددهی بی جا برای آمرزش گناهان.....	۱۹۴
۸. بیان مطالب ذلت آمیز.....	۱۹۵
۹. غلو.....	۱۹۷
۱۰. خود ساخته نبودن برخی از مداحان.....	۱۹۹
فهرست منابع.....	۲۰۱

دیباچه

اهل بیت عصمت و طهارت علیهم السلام، پس از نهضت بزرگ عاشورای سال ۶۱ هجری همواره شیعیان را به بزرگداشت واقعه عاشورا، ذکر مصائب امام حسین علیه السلام و گریه بر مظلومیت ایشان ترغیب می کردند. تأکید معصومین علیهم السلام به گریه بر ابا عبدالله الحسین علیه السلام، به قدری زیاد است که در کمتر موضوعی این همه تأکید شده است. از این رو عزاداری برای آن امام مظلوم، در طول تاریخ، نماد شیعه گری شناخته شده است؛ چنان که هر جا شیعیان حضور داشته اند، سوگواری بر امام حسین علیه السلام نیز رواج داشته است.

با تبدیل شدن عزاداری امام حسین علیه السلام به یک سنت دینی و مذهبی، کارکردهای آن بسیار افزایش یافته است؛ چنان که برخی از بررسی ها نیز نشان دهنده آثار و نتایج تربیتی، اجتماعی، اخلاقی، فرهنگی و حتی روان شناختی مراسم عزاداری امام حسین علیه السلام است. از سوی دیگر، درباره مراسم عزاداری امام حسین علیه السلام، شبهات بسیاری مطرح شده است که لزوم پاسخ به آنها ضروری است.

همچنین آسیب هایی به عزاداری وارد شده که می تواند از تأثیرگذاری آن بکاهد و گاه از مسیر اصلی خود خارج سازد. لذا پرداختن به این آسیب ها و بیان آنها به منظور رفع مشکلات عزاداری، کاری ضروری است.

۱۲ عزاداری امام حسین علیه السلام کارکردها، شبهات، آسیب‌ها

اثر حاضر، با عنوان عزاداری امام حسین علیه السلام کارکردها، شبهات و آسیب‌ها، به بررسی و تحلیل کارکردهای عزاداری، بیان برخی از شبهات مطرح درباره آن و نیز مهم‌ترین آسیب‌های راه‌یافته به آن پرداخته است و یافته‌های آن را در قالب کتاب، در معرض دید خوانندگان و علاقه‌مندان به معارف اهل بیت علیهم السلام و سوگواران آن امام بزرگ، قرار داده است. ضمن تشکر از محقق و نویسنده ارجمند، جناب حجة الاسلام و المسلمین آقای مجتبی حیدری، امیدواریم این اثر مورد استفاده خوانندگان محترم قرار گیرد.

انه ولی التوفیق

پژوهشکده حج و زیارت

گروه اخلاق و اسرار

www.ketab.ir